

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

למה רצו שני גדולי הדור ברחוב העיר

עדיף לעשות מעט עם כל הכח מלעשות הרבה ברפיון

הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק ט:), "אמר רבי זירא, בהידור מצוה עד שליש במצוה". וכגון הקונה ספר תורה, אם הוא מוצא ספר תורה מהדר יותר, יש לו להוסיף עד שליש הדמים, כדי לקנות את המהדר יותר. "בעי רב אשי, שליש מלגיו או שליש מלבר, תיקו". [את ההסבר בפשט תעינו באריכות ברש"י].

מִן הַבֵּן אִישׁ חַי זְצוּק"ל שׁוֹאֵל בְּסִפְרוֹ בֶּן יְהוּדֵעַ, לְמָה אָמַר רַב הוֹנָא לְשׁוֹן כֹּה עַד שְׁלִישׁ, שִׁישׁ סַפֵּק מִהוּ כּוֹנֵתוֹ, אִם שְׁלִישׁ מִלְּגִיּוֹ אוֹ שְׁלִישׁ מִלְּבַר, לְמָה לֹא אָמַר לְשׁוֹן בְּרוּר כְּמָה יֵשׁ לְהוֹסִיף בְּהִידוּר הַמְצוּה, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר שׁוֹם סְפִיקוֹת בְּהַבְנַת דְּבָרָיו.

ומבאר הבן יהודיע על פי משל נפלא, למה הדבר דומה, לשתי אנשים שהביאו דורון למלך, אחד הביא כלי גדול ומהדר מאד עם פירות, אך הוא לא מילא את כל הכלי הגדול עם פירות, ובקלות עוד היה אפשר להוסיף בה עוד הרבה פירות. המלך קיבל את הדורון, והורה לעבדיו לשקול כמה פירות הוא הביא, ולתת לו תמורתם כפי שהם עולים בשוק. העבדים שקלו את הפירות וראו שהוא הביא עשר קילו! ושילמו לו כפי שזה עולה בשוק.

האיש השני לא היה לו כסף עבור קניית כלי גדול ומהדר, רק לקח כלי קטן יפה, והוא מילא את כל תכולת הכלי עם פירות, עד שהכלי היה גדוש ומלא בפירות, וכבר לא היה שום אפשרות לדחוס בו עוד פירות, אפילו לא גרגיר אחד. אך כמובן שבכל זאת זה היה הרבה פחות מעשר קילו, כי זה היה כלי קטן. אך כאן קרה פלא גדול, כשהמלך קיבל את הדורון השני, הוא הורה שיתנו לו תמורת הדורון המכובד, מאה זהובים!

אמרו לו עבדיו, אדונינו המלך, למה לראשון שהביא למלך עשר קילו פירות, נתן לו המלך תמורתם דבר מועט, כפי שהם שווים בשוק, ואילו השני שהביא רק כלי קטן עם פירות, זכה לקבל תמורתם מאה זהובים.

הסביר להם המלך, הראשון שהביא עשר קילו, לא כבדני בזאת המנחה, אדרבה הוא זלזל בכבדני, כי הראה לעיני כל שאין כבודי שווה יותר מעשרה קילו, שהרי היה מקום בשפע למלאות את הכלי בעוד פירות, ולמה לא הניח בו יותר, כי בוודאי שיער בדעתו שרק זה הוא כבודי, עשרה קילו ולא יותר.

לעומת זה השני שהביא רק כלי קטן עם פירות, כיבד אותי כבוד גדול, כי הוא מילא את כל תכולת הכלי עד שכבר לא היה שייך להוסיף בה אפילו גרגיר אחד. והראה בזה שבאמת לפי כבודי יש להביא לי המון פירות בלי שום שיעור וקצבה, רק פשוט אין לו כסף לקניית כלי גדול, ובכלי הקטן שהיה לו כבר לא נשאר שום אפשרות להוסיף בה כלום. וכיון שכבדני כבוד גדול כזה, צייתי לתת לו מאה זהובים.

אומר מִן הַבֵּן אִישׁ חַי, והנמשל הוא בעבודת הבורא יתברך, שהאדם צריך לקיים את המצוות בכל כוחו, ואפילו אם הוא עושה רק מעט, כי אין לו אפשרות לעשות יותר, אך אם המעט הזה הוא עושה בכל כוחו, זה חשוב ורצוי מאד לפני ה' יתברך, הרבה יותר מאדם שני שעושה הרבה, אך אינו עושה את זה בכל כוחו, ויש לו אפשרות לעשות הרבה יותר מזה.

לקיים
את
המצוות
בכל כוחו

ועכשיו מובן שפיר למה נקט רב הונא לשון זה, בהידור מצוה עד 'שליש', למרות שהוא לשון לא ברור כל כך, כי רצה ללמדנו בזה יסוד גדול זה. דהנה ידוע שכל כלי אפשר למלאות בשתי אופנים, במידה גדושה, ובמידה מחוקה, ומבואר בגמרא (עירובין י"ד:) שהחילוק בין מידה גדושה למידה מחוקה הוא 'שליש'. והוה כוונת רב הונא, שהידור מצוה הוא 'שליש', כלומר, ההידור הוא, זה שהאדם עושה עבודתו לה' בכל כוחו במידה גדושה הנקרא 'שליש', זהו החביב ורצוי לפני הש"ת, הרבה יותר ממה שהאדם עושה הרבה, אך לא בכל כוחו ויכלתו.

ועכשיו מובן שפיר למה נקט רב הונא לשון זה, בהידור מצוה עד 'שליש', למרות שהוא לשון לא ברור כל כך, כי רצה ללמדנו בזה יסוד גדול זה. דהנה ידוע שכל כלי אפשר למלאות בשתי אופנים, במידה גדושה, ובמידה מחוקה, ומבואר בגמרא (עירובין י"ד:) שהחילוק בין מידה גדושה למידה מחוקה הוא 'שליש'. והוה כוונת רב הונא, שהידור מצוה הוא 'שליש', כלומר, ההידור הוא, זה שהאדם עושה עבודתו לה' בכל כוחו במידה גדושה הנקרא 'שליש', זהו החביב ורצוי לפני הש"ת, הרבה יותר ממה שהאדם עושה הרבה, אך לא בכל כוחו ויכלתו.

ויכוח תורני ברכבת מה הנוסח בדף היומי שלנו

נספר סיפור נפלא על שתי גדולי התורה, שעמלו בתורה בכל כוחם במידה גדושה מאד. מִן הַגֵּאוּן רַבִּי יְחִזְקָאֵל אַבְרַמְסְקִי זְצוּק"ל, נִסַּע פַּעַם בְּרִכְבַּת יַחַד עִם רֹאשׁ יְשִׁיבַת סְלִבְחָקָה, מִן הַגֵּאוּן רַבִּי מִשֵּׁה מִרְדְּכַי אַפְשֵׁיטִין זְצוּק"ל. נו, מה עושים שתי גדולי הדור כשהם נמצאים ביחד בדרך, כמובן שהיו עסוקים בדברי תורה.

הם היו עסוקים בדף היומי שלנו (ב"ק יא.), הגמרא אומרת, "ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה", מעשה באדם ששאל גרזן מחבירו, "תברה", הוא שבר את זה בפשיעה. והיה ויכוח גדול בין שתי מאורי הדור, איך הוא הנוסח בגמרא, האם השואל שבר בידיים את הנרגא, זאת אומרת, "תברה", כמו שהוא באמת הגירסא בדף היומי שלנו, או שהנרגא נשבר מעצמו, ובלשון הגמרא, "איתבר". ויש בזה נפקא מינה גדולה לדינא, אם השואל היה פושע או לא.

כשהם הגיעו למחוז הפצם, הם ירדו מן הרכבת והסחיו דעתם לגמרי מהענין שלצורך זה הם נסעו לכאן, רק רצו מיד לעבר בית הכנסת הקרוב ביותר שנמצא בסביבה, אמנם זה לא היה קרוב כלל, לא פחות ולא יותר הם חיטטו רגלים לצורך זה יותר מארבע ק"מ!!! הלכו והלכו, טרחו ולא נתייעפו בהליכה מרובה זו, הכל בשביל דבר אחד, כדי לברר ולודא איך בדיק מופיע הסיפור בגמרא.

בסופו של דבר הם פתחו את הגמרא, והם ראו בפנים שהסיפור שהם התווכחו על זה ברכבת, מופיע בש"ס פעמיים, אחד במסכת בבא קמא בדף היומי שלנו, והשני במסכת בבא מציעא (צו:). במסכת בבא קמא הגירסא 'תברה', ואילו במסכת בבא מציעא הגירסא 'איתבר', ויצא שאף אחד משיניהם לא טעה, רק שניהם צדקו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ק דף יא, ח' סיון תשע"ו)

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יעקב לייזער מפשעווארסק זצוק"ל חתנו של הרבי הקדוש רבי איציק"ל מפשעווארסק זצוק"ל נסתלק בכ"ז חשוון (תשנ"ט)

יהודי אחד היה באנטוורפן, ורצה לנסוע לארה"ב. היות שהוא לא היה דובר אנגלית, הוא לקח עמו אדם דובר אנגלית לקונסול של אמריקה, שיסייע לו לסדר את הויזה. אולם לדאבונו אדם זה שהיה צריך לשמש כמתרגם, לא היה פיקח גדול ולא השיב לקונסול כנדרש, ועל כן החליט הקונסול, שכנראה אם המתרגם לא מדבר לענין, כך גם האיש שצריך את הויזה איננו אדם מן השורה, ולכן סירב לתת לו ויזה.

בצר לו פנה האיש לרבינו מפשעווארסק זצוק"ל, וסיפר לו צרתו. אמר לו רבינו בתמימות ובענווה, מה אני יכול לעזור לך, יש לי רק עצה אחת עבורך, לפנות לרבי שלי, אולי הוא יעזור לך... שאל האיש, מיהו הרבי? השיב לו רבינו, הרבי שלי הוא רבי מאיר בעל הנס, כל הכסף שיש לי פה אני נותן לצדקת רבי מאיר בעל הנס. האיש הבין את הרמז, ותרם מיד לצדקת רבי מאיר בעל הנס. לאחר מכן צויה לו רבינו, שלמחרת ילך שוב לקונסול בשעה שמונה בבוקר.

למרות שהאיש ידע שהם מקבלים קהל רק משעה 10, בכל זאת שמר פקודת רבינו והלך לשם בשעה מוקדמת וחיכה בחדר ההמתנה. כעבור זמן קצר הגיע אחד הפקידים ושאל בשם הקונסול, האם נמצא כאן אדם בשם זה וזה שהיה כאן אתמול, כמובן שהשיב מיד, אני הוא שהייתי פה אתמול. מיד הכניסוהו לחדר הקונסול, ושם קיבל תיכף את הויזה לתדהמתו הגדולה.

הקונסול סיפר לו, שבילילה הגיע אליו זקן אחד בחלום וצעק עליו למה סירב לתת ויזה לאיש פלוני שהיה אצלך היום, האם הוא אשם בגלל שהמתרגם שלו לא ענה כהוגן, ולכן נתתי לך כעת את הויזה. האיש הלך מיד לרבינו והודה לו על המופת הגדול שעשה עבורו. אך רבינו נשאר בענוותנותו הגדולה, ואמר לו שלא כדאי לו לדבר מזה, כי אנשים עוד יאמרו שיש לו דמיונות...

אתמול בלילה התחלתי לחשוב על זה, והיום זה התחדד לי, ווארט נפלא בדרש בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. יש גמרא ידועה במסכת חולין (ז): **דאמר רבי חמא בר חנינא, גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן**. חשבתי בדרש דבר נורא, **גדולים צדיקים במיתתן יותר**, למה הם גדולים במיתתן יותר, בגלל **מבחייהן** – מפני שהם עדיין נותנים יום יום חיות לאנשים הנמצאים בעולם הזה, על הארץ מתחת עדיין מקבלים מהם חיות, לכן הם גדולים גם במיתתן.

אתמול בלילה זכיתי לפגוש כמה מגדולי ישראל, את המקובל הקדוש הצדיק הרבי מקאמרא שליט"א, מרן הרבי מבאיאן שליט"א, שאתמול התברר לי על הרבי מבאיאן שהוא לומד יום יום דף היומי, דבר שלא ידעתי עד היום, כדרכה של רח"ץ, הכל בהצנע לכת עם אלוקים, ומרן הרבי מראחמיסטריווקא שליט"א.

הבאתי לרבי מראחמיסטריווקא שליט"א גליון "מתיקות הדף היומי" של השבוע, עם כמה ווארטים נפלאים, ווארט מהרבי ר' יואליש מסאטמער זצוק"ל, ווארט מהרבי הישועות משה מויזניץ זצוק"ל. שניה אחרי שהרכב התחיל לנסוע, אני מתקשר לגבאי רבי יענקל אורי, והוא אומר לי יא, יא, דער רבי ליינט יעצט דעם גליון – כן, כן, הרבי קורא עכשיו את הגליון. על מי הוא קרא, על הרבי הישועות משה שכבר נמצא בגן עדן, ובכל זאת הוא עדיין נותן פה בעולם הזה חיות לאנשים, על ידי הדברי תורה שלו.

ויש לזה גם הסבר, כי כשהצדיק בחייו לא כולם מכירים אותו, לא כולם מכירים את הספרים שלו, לא תמיד מעיינים בדברי תורה שלו, החסידים אכן נהנים אָפּער נואס איז מיט גאָנץ פֿלל יִשְׁפָּאל – מה עם כל כלי ישראל. לעומת זה אחרי מאה ועשרים, החסידים בוכים על הרבי שנחטף מהם, אבל בשמים ממעל הרבי מקבל כל יום פֿעקאלאך – חבילות מיהדים בעולם הזה, שמתחזקים מאיה ווארט שהרבי אמר בחייו.

ואם כבר מדברים על הרבי הישועות משה, אני לא יכול לשכוח, בתור ילד, כמה שמעתי את ההקלטה המיתולוגית מסיום הש"ס ב"ד אליהו, הרבי זעק מנהמת לבו הטהור, דער רבֿים בְּרַעַנְגֿט אַז יַעֲדֵר אִיד אִיז מְחַוֵּיב בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה – הרמב"ם (הלכות ת"ת פ"א ה"ח) כותב, שכל יהודי מחוייב בלימוד התורה, גם אנשים שיש להם כל מיני קשיים, אך אף אחד לא יכול להתחמק, כל אחד שיעלה אחרי מאה ועשרים לעולם האמת, ישאלו אותו קבעת עתים לתורה. דברי הרבי היה קריאה לדורי דורות, זה עדיין נותן חיות ליהודים בעולם הזה.

(מתוך הפתיחה לשיעור – קידושין דף יח, י"ד אלול תשפ"ג)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מביאלה – רמת אהרן שליט"א

בעוד יומיים [כ"ז אלול] נלמד בדף היומי (קידושין לא:), "תנו רבנן, מכבדו בחייו ומכבדו במותו". כשאני מתבונן בדברי חז"ל הקדושים האלו, אני מתמלא בדמעות, שלא זכיתי מספיק לכבד את אבי מורי הצדיק, רבי שמואל צבי בן רבי בנימין קובלסקי זצ"ל בחייו, אולי אני זוכה גרם אחד לכבדו אחרי מותו, ושיהיה הדברים לעילוי נשמתו הקדושה של אבא. מעל שלשים שנה מהפטירה, וכלל ישראל זוכר וחי את אבא, כאילו הוא נפטר בתקופה האחרונה.

זכיתי – יבדל לחיים ארוכים, להכיר את מרן הרבי מביאלה שליט"א מרמת אהרן לראשונה, בניחום אבלים אצל מרן הרבי מבוהוש שליט"א, היה זה בבית האבל. בשבת קודש, שבת פרשת נצבים וילך, זכיתי להתפלל קבלת שבת אצל מרן הרבי שליט"א. הוזמנתי לשמחה בשבת בבני ברק, והאכסניא היתה קרובה. איזה בְּרַעַן – התלהבות, איזה נְוֹאֲרִיקֵיט – חמימות יש בתפילה. הרבי ניגש לעמוד לקבלת שבת, להגל שבת יאַרְצֵיט של אביו בעל אהבת יעקב מביאלה זצוק"ל, שנחטף מצאן מרעיתו בערב ראש השנה שנת תש"ע. אחרי התפילה, הרבי מקבל אותי במאור פנים גדול, ואחרי שכל הציבור עבר לברך ולהתברך בגוט שבת, הרבי הזמין אותי לחדרו.

כשהרבי התחיל לספר לי על אבא זצ"ל, בשרי נהיה חודדין חודדין. כידוע הרבי שליט"א גאון בתורה, כל רז לא אניס ליה, זוכר כל פרט ופרט, ספריו הנודעים "עיוני הלכות" מוכר בכל העולם. הרבי התפרסם בכל העולם בראש חודש ניסן שנת תשפ"ב, הרבי פירסם סגולה בספר להינצל רחמנא ליצלן מרציחת ישמעאלים ימח שמם וזכרם, היה אז פיגוע מחריד בבני ברק, מחבל ניסה לא עליכם לירות ביהודי, וקרה נס עצום שהיה לו מעצור בנשק, והוא לא הצליח להוציא את המזימה הנוראית, האבא של האדם התקשר לרבי מביאלה להודות לו, שבזכות הספר ובזכות הסגולה הנפלאה, חייו של בנו ניתנו לו במתנה.

נחזור למה שהרבי שליט"א סיפר מאבא, דבר תורה ששמע מפיו, הרבי מספר לי במתק שפתיים, שהוא כבר אמר את הווארט ליותר ממאה איש במשך עשרות שנים האחרונות. אנחנו לומדים היום לשון בדף היומי (קידושין כט). מה אבא חייב לבנו, למולו, ולפדותו, וללמדו תורה, ולהשיאו אשה, וללמדו אומנות, ויש אומרים אף להשיטו במים.

שאל אבא זצ"ל בשם מרן שר התורה הרבי הקדוש בעל האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל, שאבא בְּעַר בדברי תורה שלו, מה הקשר בין חמש דברים הראשונים לדבר השישי, חמש דברים הראשונים הם הכרחיים, על ידם יוכל הבן להסתדר בחיים בסייעתא דשמיא, אבל להשיטו במים, יש אנשים שחיים מאה ועשרים שנה גם מבלי לדעת לשחות, האם זה כל כך הכרחי?

אמר הרבי האבני נזר דבר נורא, ויש אומרים אף להשיטו במים – שהאומנות תהיה כמו אדם ששט במים. כשאדם שוחה, כל הגוף במים, והוא מכניס מדי פעם גם את הראש במים, אבל בכללות הראש למעלה מהמים. די זְעֵלְבֵע זָאך – אותו דבר, אדם שעוסק בעבודה, הוא פקיד בדואר, הוא טרוד על המחיה ועל הכלכלה, זה צריך להיות באופן אִז דְּעַר קאַפ זאָהל זַיִן הַעֲכֵעַר – שהראש יהיה למעלה, בְּהַעֲכֵעַרְקֵיט – בדברים נעלים, לא להתגשם מהעבודה, רק להתייחס לזה בבחינת ההכרח לא יגונה, ושהראש יהיה מלא בתורה ועבודת ה'.

אם באתי לשבת לבני ברק רק בשביל לשמוע את הווארט הנפלא מאבא זצ"ל ושל הרבי האבני נזר, ממרן הרבי מביאלה שליט"א, והיה זה שכרי. הרבי כידוע היה מאד מקורב לסבא קדישא דְּעַר פֿלאַם פֿייער – שלהבת אש, בעל החלקת יהושע מביאלה זצוק"ל, זכה הרבה לשמש אותו בקודש, זכה להיות האדם היחיד בשעת יציאת נשמתו הקדושה של הרבי.

נסיים עם מה שהרבי שליט"א העיד על זקנו, וזה מובא בספר עיוני הלכות חלק ב' (ענין ט"ז), שדרך הלימוד גמרא של הרבי החלקת יהושע מביאלה היה, גמרא, רש"י, תוספות, מהרש"א, רי"ף ורא"ש, הקפיד מאד על הסדר הזה בלימוד, וגם הקפיד לא לסיים את לימוד הגמרא בלי לעיין בפסקי הרא"ש. והרבי מעיד בשם אביו זצוק"ל, שהוא שמע מהרב החסיד רבי יהודה לייב פרידמן ז"ל, שכך גם היה סדר לימוד של דודו זקינו הרבי רבי מאיר שלמה יהודה לייב ממעזריטש ז"ל, ולמעלה בקודש אביו זקינו הרבי הקדוש רבי יצחק יעקב מביאלה, בעל הדברי בינה וישרי לב. אנחנו מתקרבים לראש השנה, אנחנו רוצים להוסיף איזה קבלה טובה, לא לבוא אל המלך בידיים ריקות, הנה יש לנו קבלה, גמרא רש"י תוספות מהרש"א רי"ף ורא"ש, שנזכה להידבק בדברי תורה, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור – קידושין דף כט, כ"ה אלול תשפ"ג)

מאוצרות הפרשה

יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים (רש"י). היינו שיש הוכחה שהיה יפה בעיני המקום ברוך הוא שיחתן של עבדי אבות, וההוכחה היא מתורתן של בנים, היינו שאנו רואים שה' יתברך עשה מסיפורי דבריו של העבד, אליעזר, תורה לבניו הידידים, וכתב זה בתורתו לפניו, ונתנהו מסיפוריו תורה הקדושה, מזה מוכח שיפתן שיחתן של עבדי אבות לפני המקום ברוך הוא, והבן.